

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра соціальної педагогіки

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Ректор

ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

Олена КАРАМАН

ПРОГРАМА

**вступного випробування для вступу на навчання за
третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти (PhD)
спеціальність – І10 Соціальна робота та консультування
на основі НРК7**

Полтава – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного випробування для вступу на навчання за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти (PhD) зі спеціальності І10 Соціальна робота та консультування розроблена відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10.02.2025 року № 168, Правил прийому на навчання для здобуття ступеня доктора філософії в Державному закладі «Луганський національний університет Тараса Шевченка», затвердженого наказом ректора від 28.03.2025 № 40-ОД та на підставі Стандарту вищої освіти для третього (освітньо-наукового) рівня, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 30.12.2021 р. № 1495; Стандарту вищої освіти для другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 556; Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 (в редакції від 30 серпня 2024 р. № 1021).

Програма вступного випробування розрахована на осіб, які мають освітній ступінь магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) і вступають на навчання для здобуття третього освітньо-наукового рівня доктора філософії зі спеціальності І10 Соціальна робота та консультування.

Мета вступного випробування полягає у перевірці набуття особою компетентностей і результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Зміст програми ґрунтується на переліку компетентностей і програмних результатів навчання випускника освітнього рівня магістра й охоплює:

теоретичні (поняття, концепції, принципи соціального розвитку особи і громад та їх використання для пояснення закономірностей соціальних процесів, соціального захисту й надання допомоги вразливим групам населення), *технологічні* (методи і технології збирання, обробки та інтерпретації результатів дослідження у соціальній сфері та сфері наукового дослідження), *інструментальні* (сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються в соціальній сфері та в сфері наукового дослідження) аспекти готовності фахівця з соціальної роботи до розв'язання складних задач і проблем у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Перелік компетентностей вступника

1. Інтегральна компетентність

1.1. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

2. Загальні компетентності

2.1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

2.2. Здатність розробляти і управляти проектами.

2.3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

2.4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

2.5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

2.6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

2.7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

2.8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

2.9. Навички міжособистісної взаємодії.

2.10. Здатність працювати в команді.

3. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

3.1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи

математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.

3.2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.

3.3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.

3.4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.

3.5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

3.6. Здатність до оцінки процесу і результату.

Перелік програмних результатів навчання, що перевіряються у вступника

1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.

3. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово.

4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.

5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних.

6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.
7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.
8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.
9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.
10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.
11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу.
12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.
13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.
14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.
15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та управлінських рішень.
16. Розробляти соціальні проекти на високопрофесійному рівні.

17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

18. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.

Вступний іспит проводиться у формі комп'ютерного тестування за 200 бальною шкалою. Тест містить 50 питань, на кожне з яких пропонується 4 варіанти відповідей, один з яких – правильний. Кожна правильна відповідь оцінюється в 4 бали.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

1.1. Наукове дослідження – основна форма розвитку науки.

Наука як система пізнання світу. Наука: характерні риси та функції. Наука як соціальний інститут. Наукознавство. Основні завдання наукознавства. Особливості сучасної науки. Мова науки: її основні категорії.

2.2. Сутність наукового дослідження.

Поняття та функції наукового дослідження. Види наукових досліджень Їх специфіка і можливості. Етапи наукового дослідження. Форми наукового викладу матеріалів дослідження.

2.3. Програма та категоріальний апарат дослідження.

Генерування та ідентифікація наукової ідеї. Гіпотеза наукового дослідження. Моніторинг стану обраної проблеми. Вибір теми наукового дослідження. Формування структурних елементів наукового дослідження. Порядок складання плану наукової роботи.

2.4. Методологія: її рівні та форми.

Поняття методології. Рівні методології. Форми методологічного знання. Філософський рівень методології. Загальнонауковий рівень методології. Загальнонаукові підходи. Конкретно-науковий рівень методології. Рівень технологічної методології.

2.5. Загальна характеристика методів наукового дослідження.

Поняття про метод наукового дослідження. Особливості використання методів у дослідженнях з соціальної роботи. Класифікація методів. Загальна характеристика методів теоретичного пізнання та методів емпіричного дослідження. Використання форм логічного мислення (індукція, дедукція, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, узагальнення та ін.) у науковому дослідженні. Поняття емпіричних методів дослідження. Спостереження. Експеримент. Опитувальні методи (бесіда, інтерв'ю, анкета). Вивчення документів і результатів діяльності. Соціологічні методи (біографічний метод, метод аналізу документів, прогнозування, «мозкова атака», метод «Дельфі», соціальна експертиза, соціальна діагностика, соціальна статистика).

2.6. Логіка наукового дослідження.

Загальна характеристика логіки науково-педагогічного дослідження. Проблема. Тема. Актуальність вибраної теми. Об'єкт і предмет дослідження. Мета і завдання дослідження. Гіпотеза і положення, що захищаються. Новизна дослідження. Теоретична і практична значущість.

2.7. Експериментальна частина наукового дослідження.

Класифікація експериментів. Методологія експериментальних досліджень. Загальні вимоги до проведення експерименту. Елементи теорії планування експерименту. Ефективність наукових досліджень. Апробація результатів наукового дослідження. Експеримент у дослідженнях з соціальної роботи.

2.8. Обробка та оформлення результатів дослідження.

Таблиця як засіб відображення кількісних ознак досліджуваного об'єкта. Текстова і цифрова частини таблиці. Оформлення таблиці та її розміщення у науковій праці. Оформлення графічних залежностей у вигляді графіків та діаграм. Вимоги до оформлення наукових праць. Посилання та правила наведення прикладів. Тематика кваліфікаційних робіт. Вимоги до набору тексту. Підготовка до захисту та захист наукової роботи.

2.9. Методика підготовки і оформлення наукових робіт. Поняття, загальна характеристика і вимоги до наукових робіт. Основні етапи підготовки наукової роботи. Структура і технічне оформлення наукової роботи. Зміст структурних частин наукової роботи.

2. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ТА НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Інформаційно-комунікативні технології: поняття, генеза, перспективи розвитку і застосування у професійній і науковій діяльності.

Сутність і зміст інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ). Генеза розвитку ІКТ. Історичний зміст етапу розвитку допаперових інформаційно-комунікаційних технологій. Розвиток паперових комунікаційних технологій. Сутність розвитку ІКТ в період технічної революції. Механічні, електричні та електронні технічні засоби, як основа розвитку нового етапу різних типів ІКТ. Історичні етапи і перспективи розвитку комп'ютерної техніки. Концепція ІКТ. Застосування ІКТ у професійній і науковій діяльності соціального працівника / соціального педагога / практичного психолога. Основні соціально-педагогічні цілі використання ІКТ.

2.2. Впровадження та поширення інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності.

Використання ІКТ у роботі з дітьми та молоддю. Персональний блог як інструмент зміцнення позитивного іміджу соціального працівника / соціального педагога / практичного психолога. Приклади електронних засобів інформування батьків та громадськості. Використання інтернетресурсів для підвищення професійної компетентності соціальних працівників / соціальних педагогів / практичних психологів. Підготовка презентації і створення інтерактивного плакату з актуальної для галузі соціальної роботи / соціальної педагогіки / практичної психології теми за допомогою застосування PowerPoint.

2.3. Використання ІКТ у науково-дослідницькій діяльності
Інтернет-конференція.

Вебінар. Ментальна карта. Онлайн-консультація. Веб-квест. Створення тесту за допомогою Google Forms. Створення діаграми в Excel з первинними результатами (за темою дослідження здобувача вищої освіти).

2.4. Наукове і методичне забезпечення професійної діяльності з використанням ІКТ.

Автоматичний розрахунок результатів наукового дослідження. Підготовка візуальної презентації з теми, пов'язаної з соціальною роботою / соціальною педагогікою / практичною психологією за допомогою Prezi. Створення

інтерактивного плаката з актуальної проблеми соціальної роботи / соціальної педагогіки / практичної психології у графічному онлайн-редакторі.

3. ДІАГНОСТИКА, ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПРОЄКТУВАННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

3.1. Психодіагностика як наука та практична галузь знань.

Особливості сучасної психодіагностики та її можливості. Психодіагностичні методики. Формалізовані методики. Класи формалізованих методик. Опитувальники. Проективні техніки. Психофізіологічні методики. Малоформалізовані методики. Психометричні вимоги до побудови і перевірки методик. Надійність. Валідність

3.2. Психодіагностика самосвідомості.

Методологічні проблеми вивчення самосвідомості. Методики психодіагностики самосвідомості. Методи вимірювання локусу контролю.

3.3. Діагностика інтелекту та здібностей.

Проблема здібностей. Різновиди здібностей. Діагностика здібностей. Діагностика інтелекту (теоретичний огляд). Психодіагностика креативності та творчого мислення

3.4. Психодіагностика особистості.

Особисті опитувальники. ММРІ .16-факторний особистісний опитувальник (16ФОО). Проблема особистісних опитувальників. Проективні методи в психодіагностиці особистості. Історія розвитку проективних технік. Специфіка проективного підходу до діагностики особистості. Класифікація проективних методик

3.5. Психодіагностика міжособистісних взаємин.

Систематизація методик. Методики діагностики міжособистісних взаємин. Діагностика міжособистісних взаємин на основі суб'єктивних переваг. Методики непрямой оцінки міжособистісних взаємин. Методики спостереження й експертної оцінки інтерпретації. Діагностика індивідуально-особистісних властивостей, які впливають на міжособистісні взаємини. Методики дослідження суб'єктивного відображення міжособистісних взаємин. Дослідження соціально-психологічного клімату в колективі

3.6. Сучасні підходи до соціального проєктування.

Предмет, завдання соціального проєктування. Принципи і методи досліджень проблем соціального проєктування. Проєктування, як «ідеальне передбачення і практичне втілення того, що повинно бути». Загальне уявлення про проєктне мислення, його складові та шляхи формування. Класифікація типів проєктного мислення: «побутове», «емпіричне», «теоретичне» і «квазітеоретичне». Проєктна ідея, проєкт.

3.7. Поняття та сутність технології розробки та реалізації соціального проєкту.

Визначення задуму (ідеї) проєкту. Соціальне діагностування в процесі розробки проєкту. Концепція проєкту та обґрунтування його актуальності. Логіко-структурна схема проєкту. Мета проєкту, вимоги до її формулювання.

Визначення завдань проєкту. Очікувані результати. Змістове наповнення (планування) проєкту. Бюджет проєкту. Проєктні ризики. Поняття моніторингу. Функції моніторингу.

3.8. Соціальне прогнозування як фактор оцінки життєздатності соціального проєкту.

Прогноз. Специфіка соціального прогнозу. Особливості прогнозування соціальних явищ і процесів. Технологія соціального прогнозування. Розробка програми дослідження. Побудова вихідної (базової) моделі та її аналіз. Побудова моделі прогнозного фону та її аналіз. Пошуковий прогноз. Нормативний прогноз. Верифікація прогнозу. Вироблення рекомендацій для управління проєктами. Проблема управління ризиками.

3.9. Форми презентації результатів проєктної діяльності.

Особливості використання форм і методів роботи у різних видах проєктів. Презентація проєктів у різних вікових групах. Екологічні, літературні, соціальні, ігрові проєкти. Форми презентації: демонстрація, виставка, свято, фестиваль, подарунок; газета, книжка, енциклопедія, збірка. Сімейні проєкти. Критеріальні вимоги до проєктної діяльності. Оцінювання проєктів.

4. МІЖВІДОМЧА ТА МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

4.1. Поняття та принципи міждисциплінарної взаємодії у соціальній роботі.

Поняття «міжвідомча взаємодія». Типи і види міжвідомчої взаємодії. Сутність міждисциплінарної взаємодії Соціальна сфера суспільства та її суб'єкти. Принципи міждисциплінарної взаємодії у соціальній роботі.

4.2. Державне регулювання розвитку соціогуманітарної сфери
Соціальна сфера суспільства як складна багатоаспектна система. Показники соціального розвитку держави. Механізми державного регулювання розвитку соціальної сфери.

4.3. Міжвідомчий рівень партнерства суб'єктів соціогуманітарної сфери.

Структура міжвідомчої взаємодії. Механізми реалізації міжвідомчої взаємодії у соціальній роботі при розв'язанні проблем соціально вразливих категорій населення. Органіційно-правові основи міжвідомчої взаємодії в соціальній роботі. Міжвідомчі бар'єри: сутність та види.

4.4. Міжвідомча та міждисциплінарна взаємодія державного та недержавного суспільних секторів.

Партнерство державного та недержавного суспільних секторів як ефективний механізм управління у сфері надання соціальних послуг в Україні. Концептуальні перетворення стосовно співпраці державного та недержавного секторів в розробці, реалізації та моніторингу державної політики. Проблема побудови міждисциплінарної взаємодії між різними організаціями у сфері надання послуг цільовим групам.

4.5. Міжвідомча та міждисциплінарна взаємодія суб'єктів соціальної роботи.

Суб'єкти надання соціальних послуг. Міждисциплінарна взаємодія суб'єктів соціальної роботи. Порядок міжвідомчої взаємодії суб'єктів соціальної роботи.

4.6. Технологія організації міжвідомчої та міждисциплінарної взаємодії суб'єктів соціальної сфери під час ведення випадку. Міждисциплінарна команда фахівців для ведення певного випадку. Взаємодія спеціалістів у процесі надання послуги з патронату. Технологія організації міжвідомчої та міждисциплінарної взаємодії суб'єктів соціальної сфери.

4.7. Міжвідомча та міждисциплінарна взаємодія суб'єктів територіальної громади у наданні соціальних послуг

Соціальна, соціально-педагогічна та психологічна робота в територіальній громаді. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді. Тема 8. Модель інтегрованих соціальних послуг для українських громад. Соціальна підтримка вразливих груп населення у мовах територіальної громади. Модель інтегрованих соціальних послуг в територіальній громаді. Підготовка соціальних працівників до розвитку інтегрованих соціальних послуг в територіальній громаді.

4.8. Проблема побудови міжвідомчої та міждисциплінарної взаємодії суб'єктів територіальної громади з виявлення та організації надання соціальних послуг дітям та сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Міжвідомча та міждисциплінарна взаємодія як необхідна умова у роботі із сім'єю, яка перебуває у складних життєвих обставинах. Мультидисциплінарна команда як форма соціально-педагогічної роботи з дітьми з інвалідністю та їхніми сім'ями. Порядок міжвідомчої взаємодії з виявлення та організації надання соціальних послуг дітям та сім'ям, що належать до вразливих категорій населення.

4.9. Міжвідомчі бар'єри в рішенні проблеми соціального сирітства та шляхи їх подолання у територіальній громаді.

Принципи міжвідомчої взаємодії суб'єктів територіальної громади щодо превенції соціального сирітства. Організаційно-управлінські міжвідомчі бар'єри у взаємодії суб'єктів превенції на території громади. Шляхи подолання міжвідомчих бар'єрів у процесі превенції соціального сирітства в умовах територіальної громади.

4.10. Міжвідомча та міждисциплінарна взаємодія суб'єктів соціальної сфери з внутрішньо переміщеними особами в умовах територіальної громади

Міжвідомча і міжсекторальна співпраця у розв'язанні проблем соціально дезадаптованих категорій населення. Мультидисциплінарний підхід у допомозі внутрішньо переміщеним особам, сім'ям з дітьми. Приймаюча громада як суб'єкт інтеграції внутрішньо переміщених осіб.

4.11. Особливості міжвідомчої та міждисциплінарної взаємодії суб'єктів територіальної громади з організації соціальної реабілітації військовослужбовців, ветеранів війни та членів їх сімей

Перелік суб'єктів надання послуг із реабілітації соціальної реабілітації військовослужбовців, ветеранів війни та членів їх сімей в умовах територіальної громади. Потенціал мультидисциплінарного підходу до організації реабілітації військовослужбовців, ветеранів війни та членів їх сімей у системі соціальних служб. Модель системи організації та здійснення комплексної реабілітації військовослужбовців, ветеранів війни та членів їх сімей.

5. ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ І ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

5.1. Інноватика та соціальні інновації. Визначення інновацій. Особливості соціальних інновацій. Наукові підходи до класифікації інновацій. Суб'єкти інновацій. Інноваційна діяльність, інноваційний процес та інноваційний потенціал особистості.

5.2. Креативність як ресурс особистісно-професійного саморозвитку. Поняття «креативність». Джерела креативності. Якість креативної особистості. Співвідношення креативності та компетентності. Стилi мислення креативної особистості. Етапи творчого процесу. Техніки розвитку креативності та творчих здібностей. Роль інтуїції у професійній діяльності.

5.3. Інноваційні моделі надання соціальних послуг. Організація надання соціальних послуг у відповідності до проблем і потреб окремих індивідів, сімей, соціальних груп та громад. Оцінка умов та можливостей впровадження інноваційних моделей надання соціальних послуг. Переваги, ризики та необхідні умови застосування інноваційних моделей соціальної роботи при наданні соціальних послуг різним категоріям користувачів. Моделювання діяльності з надання соціальної послуги на рівні індивіда, сім'ї, соціальної групи, громади на основі оцінки проблем, потреб та умов діяльності.

5.4. Соціально-педагогічні моделі і технології інноваційної діяльності. Стратегічні напрями соціально-педагогічної інноватики. Соціально-педагогічні інновації у роботі з дітьми «групи ризику». Інноваційні соціально-педагогічні технології у роботі з сім'єю. Інноваційні технології у роботі з дітьми з особливими потребами.

5.5. Інноваційні технології у галузі соціальної профілактики. Методологічні основи просвітницько-профілактичних занять за програмою «Сходінки». Досвід та результати діяльності проекту «Соціальний патруль дітям!». Потенціал відеоматеріалів у просвітницькопрофілактичній роботі.

5.6. Інноваційні моделі і технології розвитку психологічних ресурсів особистості. Психологічна готовність до інноваційної діяльності. Сучасні психотерапевтичні технології в індивідуальній роботі. Сучасні методи групової психологічної роботи. Інноваційні моделі і технології у роботі практичного психолога.

6. СУПЕРВІЗІЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

6.1. Супервізія: загальні поняття.

Історія супервізії. Загальне поняття про супервізію. Положення про супервізію. Історія супервізії: український та зарубіжний досвід. Основні поняття, цілі, функції, задачі, складові (фокуси) супервізорської системи та системи взаємодії. Обов'язки та функції супервізора. Значення супервізії у підготовці практичних психологів. Особливості взаємодії супервізора та супервізованого. Завдання супервізії.

6.2. Супервізія в професійній діяльності: основні підходи та принципи.

Сутність поняття „супервізія”. Погляди на визначення та аналіз сторін, мета, завдання супервізії. Основні функції супервізії. Типи супервізії. Базові цінності супервізії. Супервізія в структурному контексті організації та суспільства. Орієнтованість на людину змісту та процесу. Супервізори та супервізовані. Регулярна супервізія. Етичні і юридичні принципи супервізії. Компетентність. Інформована згода. Захист прав клієнта і молодого фахівця. Конфіденційність. Відповідальність. Базові етичні принципи супервізії П. Хоукінса та Р. Шохет. Значення супервізії у підготовці соціальних працівників. Ефективність соціальної роботи в Україні. Багатоаспектність соціальної роботи. Менеджмент соціальної роботи. Супервізорство в соціальній роботі як принцип, функція і метод. Адміністративний та освітній методи супервізії. Особливості взаємодії супервізора та супервізованого. Важливі завдання супервізора. Основні функції супервізора. Різновиди супервізії з огляду на особливості взаємодії супервізора і супервізованого. Супервізія внутрішня, зовнішня, взаємна (інтравізія). Зміст супервізії. Фокуси (проблеми) супервізії.

6.3. Групова супервізія: теорія та практика.

Особливості групової супервізії. Поняття групової супервізії. Фази роботи групової супервізії. Завдання супервізора групи. Переваги та недоліки групової супервізії. Колегіальна супервізія або інтервізія як різновид групової супервізії. Специфіка колегіальної супервізії (інтервізії). Функції, зміст, склад та частота сесій групи, їх структура. Подібності та відмінності інтервізії і супервізії. Обернена супервізія. Заміщена супервізія. Балінтовська група та групова супервізія. Основні елементи групової супервізії. Деякі варіанти структури групової супервізії.

6.4. Початок роботи супервізора: контракти та межі.

Ключові елементи контракту. Укладання контракту. Основні різновиди супервізії, що використовуються в соціальних службах: наставницька супервізія (tutorial supervision), навчальна/тренінгова супервізія (training supervision), менеджерська супервізія (managerial supervision), консультаційна супервізія (consultancy supervision). Відповідальність. Тривалість, частота та інші практичні аспекти супервізії. Початок бесіди. Гнучкість у супервізії. “Синдром ручки дверей”. Конфіденційність. Підготовка, визначення порядку денного, методи та навички, ведення записів. Забезпечення оцінки та перегляду, питання меж.

Супервізія як динамічний процес. Неубезпеченність супервізора і молодого фахівця соціальної роботи.

6.5. Супервізорські відносини.

Значення супервізорських відносин та відповідальності у професійній діяльності молодого бакалавра соціальної роботи. Чинники супервізорських відносин. Психодинамічна теорія. Гуманістична теорія. Теорія систем. Структурна теорія. Супервізійний альянс. Відповідальність супервізора за фахівця-початківця соціальної служби. Базові принципи, навички та риси супервізії. Опірність (тривога) супервізованого. Основні фактори опору. Ігри супервізованих. Категорії ігор. Типи опору. Тривога. Стратегії роботи при використанні ігор супервізованими. Ефективні стратегії зворотного зв'язку для супервізованого. Паралельні процеси в супервізії. Трансференція. Контртрансференція. Двоспрямованість паралельних процесів у супервізії.

6.6. Супервізорські стилі, фокуси та форми.

Основні стилі супервізора. Базові компоненти стилю: спосіб спілкування, орієнтація на завдання чи на процес, стиль навчання/викладання. Ефективні та неефективні стилі супервізії. Трамбування фокусу супервізії сучасною психологічною наукою. Найважливіші моменти фокусування. Основні стадії фокусування. Класифікації фокусів у супервізії. Форми супервізії. Індивідуальна супервізія: очна та заочна. Моніторинг супервізії. Групова та колегіальна супервізія.

6.7. Супервізія роботи з дітьми.

Роль супервізора та задачі супервізії. Інтерпретація в аналізі та «переклад» у супервізії. Супервізія та практичне втілення при роботі з дітьми: захист дитини.

6.8. Фактори супервізії.

Загальні уявлення про фактори, що впливають на супервізорські відносини. Статичні фактори. Динамічні фактори. Найважливіші фактори ефективної супервізії. Другорядні (додаткові) аспекти супервізорських відносин. Гендерні фактори та міжкультурні фактори. Сфери розгляду й оцінки гендерних впливів. Питання для оцінки ролі гендера в конкретній роботі. Аспекти прояснення наявності міжкультурних розходжень. Супервізія осіб з пригноблених груп. Функціональне обмеження та інвалідність. Лесб'янки, геї та супервізія. Найбільш розповсюджені варіанти дискримінації в сексуальній орієнтації. Значення непригноблюючої/наснажуючої супервізії. Передумови, які збільшують якість проведення супервізії. Самопідготовка чи непригноблююче навчання супервізора та його чинники. Непригноблюючі супервізорські стосунки. Непригноблюючий підхід до змісту супервізії.

6.9. Вплив супервізора на результат супервізії. Самооцінка молодого фахівця.

Можливості його портфоліо. Відеозаписи. Оцінка прогресу клієнта соціальної служби. Консультаційні записи. Питання для аналізу самооцінки, помилок у роботі, діагностики та оцінки. Функції супервізора щодо закінчення консультиування (фактори, які впливають на результат консультиування). Характеристика результату консультиування (супервізійної сесії), основні напрямки оцінки. Рекомендації для роботи супервізора (щодо самооцінки,

зворотного зв'язку, удосконалення) на різних рівнях його професійного розвитку. Якості супервізора. Адаптовані системи оцінок для супервізора незадовільної оцінки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Башкір О.І., Пісоцька М.Е. Моделювання науково-педагогічних досліджень: методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. 26 с.

2. Вдовенко В.В. Математичні методи в психології: навч.-метод. посіб. Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії» Авангард», 2017. 112 с.

3. Генік, М. Методологічні проблеми міждисциплінарних досліджень миру. *Політичні дослідження / Political Studies: Український науковий журнал*. 2021. №1. С. 8–21. <http://pd.ipiend.gov.ua/article/view/235379>

4. Дзьобань О. П. Методологія, організація та технологія наукових досліджень : навч. посіб. для аспірантів. Київ; Одеса : Фенікс, 2025. 284 с.

1. Євтушенко М, Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.

2. Жерновникова О.А., Золотухіна С.Т. Статистичні методи в педагогічних дослідженнях у схемах і таблицях: навчальний посібник / за ред. д. пед. наук, чл.-кор. НАПН України В. І. Лозової. Харків, 2018. 108 с.

3. Караман О. Методологічні засади проблеми соціалізації особистості в умовах гібридної війни на сході України: філософський рівень. *Вісник Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка*. Педагогічні науки. 2020. № 2 (333) жовтень. Ч. II. С. 157–166.

4. Караман О. Л. Теоретико-методологічні засади підготовки фахівців до соціально-педагогічної роботи із засудженими. *Педагогічні технології в сучасних наукових дослідженнях: досвід та інновації* : монографія / за ред. С. Я. Харченка. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. С. 29–53.

5. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 350 с.

6. Методичні вказівки для самостійної роботи з курсу «Методологія та організація наукових досліджень з психології» для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання / укладач : Стоцький Я. В. Тернопіль : ТНТУ, 2025. 40 с.

7. Моцний Ф. В. Аналіз непараметричних і параметричних критеріїв перевірки статистичних гіпотез. Частина 2. Критерії узгодження Романовського, Стюдента і Фішера. *Статистика України*. 2019. № 1. С. 13-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/su_2019_1_4

8. Педагогічні технології в сучасних наукових дослідженнях: досвід та інновації: монографія / за ред. С. Я. Харченка ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені

Тараса Шевченка». Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. 372 с.

9. Сисоєва С. Міждисциплінарні педагогічні дослідження в контексті розвитку освітології. *Освітологія*. 2017. № 6. С. 26–30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ocvit_2017_6_5

10. Собочан А., Бертотті Т., Стром-Готфрід К. Етичні міркування у дослідженнях із соціальної роботи. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. №1. С. 86-101. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1_2019--86-101.pdf

11. Шкіцька, І. Ю. Основи академічної доброчесності: практикум: навч.-метод. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 64 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/31709>

12. Hilde, T., Jarl, K. (2018). Kampen Research design: the methodology for interdisciplinary research framework. *Quality & Quantity*, 52, 3. 1209–1225.

13. 15.Psaroudakis, I. (2022). The Mixed-Methods Research for Social Work Practice. About Acquiring Methodological Skills for Social Workers, *Italian Journal of Sociology of Education*, 14(1), 93-112. DOI: 10.14658/pupj-ijse-2022-1-6__

2. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ТА НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Отрошенко Т. Формування соціального досвіду учнів основної школи засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2017. Vol. 5. № 3. URL:<http://ojs.mdpu.org.ua/index.php/itse>

2. Балахтар В. В. Вплив інформаційно-комунікативних технологій на формування професійної компетентності особистості фахівця соціальної роботи. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 66. №4. С. 93–104.

3. Березан В. Необхідність використання інформаційно-комунікаційних технологій у роботі соціального педагога з молодшими школярами. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 1 (75). С. 276–293.

4. Данильчук Л. О. Теорія і методика соціальної профілактики торгівлі людьми засобами інформаційно-комунікативних технологій: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05 / Хмельницький національний університет, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2018.

5. Конівіцька Т. Я. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні риторичної компетентності майбутніх психологів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Вип. 51. Київ-Вінниця: ТОВ «Планер», 2018. С. 253-276.

6. Степаненко В. І. Використання інформаційно-комунікативних технологій у профілактичній соціальній роботі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Педагогічні науки. 2021. № 1 (339). Ч. 2. С. 80-93.

7. Степаненко В. І., Степаненко В. В. Використання потенціалу соціальних мереж у формуванні критичного мислення здобувачів вищої освіти. *Освіта та педагогічна наука. Education and Pedagogical Sciences*. 2022. №1 (179). С. 71–80. [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1\(179\)-71-80](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1(179)-71-80)
8. Степаненко, В. І., Степаненко, В. В. Онлайн-сервіси і програмне забезпечення для обробки даних педагогічних і соціальних досліджень. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2022. № 1 (349). Ч.2. С. 160–168. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1\(349\)-2-160-168](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1(349)-2-160-168)
9. Степаненко В. І. Особливості дистанційного консультування в соціальній роботі з різними категоріями клієнтів. *Сучасний науково-педагогічний дискурс у вирішенні освітніх проблем*: кол. монографія / за наук. ред. С. Я. Харченка; Держ.закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Старобільськ. К.: Талком, 2021. С. 176 – 197.
10. Швачич Г.Г., Толстой В.В., Петречук Л.М., Іващенко Ю.С., Гуляєва О.А., Соболенко О.В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: навч. посіб. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.
11. Яценко М. А. Інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі закладу вищої освіти // Трансформація українського суспільства в цифрову еру : матер. III Всеукр. наук.-практич. конф., (22 березня 2024 р.). Львів–Торунь, 2024. С. 48-51. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-389-0-12>
12. Berg-Beckhoff, G., Nielsen, G., and Ladekjær Larsen, E. (2017). Use of information communication technology and stress, burnout, and mental health in older, middle-aged, and younger workers – results from a systematic review. *Int. J. Occup. Environ. Health*, 23, 160–171. doi: 10.1080/10773525.2018.1436015
13. Konoshenko S., Stepanenko V., Bakhov I., Diachok N., Spivak Y. (2021). The role of the media in the professional education of future social workers. *Propósitos y Representaciones*, 9 (1), e1387. Special Number: Educational practices and teacher training. doi: 10.20511/pyr2021.v9nSPE1.1387
14. Recmanová A., Vávrová S. Information and communication technologies in interventions of Czech social workers when dealing with vulnerable children and their families. *European Journal of Social Work*. 2018. Vol. 21. № 6. P. 876–888. DOI: <https://doi.org/10.1080/13691457.2018.1441137>
15. Mishna, F., Milne, E., Bogo, M., Pereira, L. F. (2020). Responding to COVID-19: New Trends in Social Workers' Use of Information and Communication Technology. *Clinical Social Work Journal*. <https://doi.org/10.1007/s10615-020-00780-x>
16. Mogilicharla Y. (2021). Information Communication Technology in Social Work Practice-An Overview. *International Journal of Innovative Research in Technology*, 7 (9), 148–150.

3. ДІАГНОСТИКА, ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПРОЄКТУВАННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

1. Бондаренко Н.О. Соціальна діагностика: підручник для студ. напрям «Соціальна робота». Київ, 2021. 240 с.

2. Біла О. О. Соціально-педагогічне проектування в закладах дошкільної, початкової та позашкільної освіти (контекст університетської підготовки соціологістів): навч.-метод. посіб. Одеса: «Астропринт», 2019.
3. Галушак М. П., Галушак О. Я., Кужда Т. І. Прогнозування соціально-економічних процесів: навч. посіб. Тернопіль: ФОП Паляниця, 2021. 160 с.
4. Гевчук Н.С., Савель І.С. Соціальне проектування : навч.-метод. посіб. / Автор-упоряд. Н.С. Гевчук, І.С. Савель. Кам'янець-Подільський : Медобори2006, 2018. 153 с.
5. Гуцуляк Л. Соціальне прогнозування як фактор оцінки життєздатності соціального проєкту. *Ввічливість. Humanitas*, 2024. № 6. С. 13–17. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.6.3>
6. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : [метод. рек.] / авт.-упор.: В. М. Горленко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко, І. І. Ткачук ; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 106 с.
7. Конспект лекцій з дисципліни «Соціальне прогнозування та актуальні проблеми соціогуманітарних наук» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня зі спеціальності 054 «Соціологія» за освітньо-професійною програмою «Соціологія» / Богомаз К. Ю. Кам'янське, ДДТУ, 2018. 180с. URL: <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-15-kl100.pdf>
8. Отрощенко Н. Л. Діагностика сформованості ціннісних орієнтацій учнівської молоді сходу України в умовах пропагандистської війни. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2017. №1 (306) лютий 2017. Ч. І. С. 47–57.
9. Міжнародні та національні соціальні проєкти та програми: комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 231 «Соціальна робота» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: С.В. Гераськов. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 93 с. URL: <http://surl.li/dkrav>
10. Пашко Т. А. Індивідуально психологічні детермінанти професійного становлення психолога. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2018. №8(322). Ч.ІІ. С. 104-109.
11. Соціально-педагогічна діагностика дітей та родин, які опинились в складних життєвих обставинах : метод. рек. / авт.-упор. В. Г. Панок, З.О. Гаркавенко, О.Г. Карагодіна, А.С. Шапошнікова. [2-е вид., стереотип.]. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 76 с.
12. Шинкарук В.Д., Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В., Кошук О.Б. Моніторинг і оцінка у соціальній роботі: навчальний посібник. К.: «Компринт», 2022. 360 с.
13. Sur, D., Ashcroft, R., Adamson, K. et al. (2022). Examining diagnosis as a component of Social Workers' scope of practice: a scoping review. *Clin Soc Work J*. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10615-022-00838-y>
14. Verhagen M.D. (2022) A Pragmatist's Guide to Using Prediction in the Social Sciences. *Socius*, 8. DOI: <https://doi.org/10.1177/23780231221081702>

4. МІЖВІДОМЧА ТА МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

1. Кальченко Л. В. Соціальне сирітство та його превенція в територіальній громаді міста : міжвідомча взаємодія суб'єктів громади. Освіта та педагогічна наука. 2018. № 1 (168). С. 53–65.
2. Караман О. Л., Юрків Я. І. Вразливі категорії дітей та молоді як об'єкт соціальної роботи в громаді. Вісник Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2019. № 6 (329). Ч. І. С. 5-14.
3. Кияниця З. П., Петрочко Ж. В. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології. Київ : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
4. Лях Т. Спіріна Т., Рогожинська В. Принципи міждисциплінарної взаємодії у соціальній роботі. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Вип. 27. Т. 3. С. 224–228.
5. Лях Т., Спіріна Т., Рогожинська В. Принципи міждисциплінарної взаємодії. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип 27. том 3. С. 224 – 228. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.3/27.203727>
6. Мельничук Л. М. Формування інтегрованої системи послуг соціальногуманітарного спрямування в умовах децентралізації. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2018. Том 29 (68). № 3. С. 62–67.
7. Перхайло Н. А. Партнерство суб'єктів соціальної роботи : навчальний посібник для студентів спеціальності 231 Соціальна робота). ПереяславХмельницький : ФОП Домбровська Я. М., 2018. 206 с.
8. Петушкова, Л. (2021). Взаємодія спеціалістів у процесі надання послуги з патронату. *Social Work and Education*, 8 (2), 244-259. DOI: 10.25128/25206230.21.2.9.
9. Реінтеграція дітей з альтернативних форм догляду до біологічних сімей: методичний посібник для фахівців соціальної сфери, соціальних працівників і педагогів, спеціалістів інтернатних закладів, батьківвихователів дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей, представників територіальних громад, які працюють з дітьми та сім'ями у складних життєвих обставинах / авт.-упоряд. : К. О. Дуванська, Л. В. Кальченко, Н. А. Литвинова, Т. В. Федотова, Я. І. Юрків; за заг. ред. Караман О. Л., Харченка С. Я. Київ : Талком, 2020. 292 с.
10. Філософсько-психологічні проблеми соціальної взаємодії в системі сучасного управління : монографія / за заг. ред. Н. Г. Діденко. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2019. 194 с.
11. Danylevych, N., & Poplavska, O. (2020). Responsabilidad social y asociación social en el contexto de la 4ª revolución industrial: el caso de Ucrania. *REVESCO. Revista de Estudios Cooperativos*, 135, 1-18.
12. Trubavina, I., Karaman, O., Kamenova, D., Stepanenko V. & Yurkiv Ya. (2021). The response strategy of social work with displaced families and the receiving community (within the context of sustainable development). *E3S Web of Conferences*,

5. ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ І ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Горемикіна Ю. В. Інноваційні практики соціальної роботи з вразливими групами населення в Україні. Демографія та соціальна економіка. 2020. № 3 (41). С. 91–113. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2020.03.091>
2. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. ред. Г.Л. Єфремової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 444 с.
3. Краснова Н. П. Технології естетичного виховання особистості засобами театрального мистецтва. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2021. № 6 (344). Ч.І. С.78-93.
4. Краснова Н. П. Технології формування професійно-етичної компетентності майбутніх соціальних працівників в процесі професійної підготовки. Сучасний науково-практичний дискурс у вирішенні освітніх проблем: кол. монографія / Харченко С. Я. та ін. ; за наук. ред. Харченка С. Я. ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка», Старобільськ. К. : Талком, 2021. С.197-227.
5. Кулініч Т., Бакланова О., Белоус К. Сучасні моделі трансформації соціального менеджменту. *Економіка та суспільство*, 2024. №68. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-77>
6. Мельник Л. Соціальна робота: сучасні теоретичні аспекти. *Ввічливість. Humanitas*, 2024. № 4. С. 56–67. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.4.8>
7. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/84819#Text>
8. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
9. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
10. Сільвестрова О.Ю. Технології соціальної допомоги [текст]: навчальний посібник. Луцьк: ЛНТУ, 2023. 104 с.
11. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. Київ: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
12. Слозанська Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за ред. В. А. Поліщук. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с.
13. Суровцева І., Вороніна А. Інноваційні технології соціальної роботи у сфері зайнятості. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Соціально-гуманітарні науки та публічне адміністрування. 2024. Т. 1. № 12. С. 472 – 486.
14. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. О. Полянничко, А. В. Кирилюк. Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с.

15. Winter, K., Neeson, L., Sweet, D., Smith, A., Millen S., & Connolly, P. Social Innovation and Social Work: A Case Study of the Early Intervention Support Service Get access Arrow (2021). The British Journal of Social Work, 51 (8), 2872–2891, <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcaa125>

6. СУПЕРВІЗІЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

1. Архипова С., Гайдук Н., Ставкова С. Теорія і практика неперервної професійної підготовки соціальних працівників до супервізійної діяльності в Канаді : монографія. Черкаси : ЧНУ, 2019. 373 с.

2. Астремська І. Прикладні методики та основи супервізії в соціальній роботі : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 396 с.

3. Волкова О.П. Психологічна супервізія: навч. посіб. Київ : Академія, 2019.

4. Запорожцева Ю. С. Стратегія супервізії (наставництва) як підтримка професійного розвитку сучасного педагога. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2020. № 69. Т. 1. С.70–73. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-1.13>

5. Зобенько Н. А., Михальчук О. О., Нікітська, Ю. М. Супервізія як метод підвищення професійної та міжособистісної компетентності фахівця . *Імідж сучасного педагога*. 2025. № 3(222). С. 26–31. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-3\(222\)-26-31](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-3(222)-26-31)

6. Максименко С.Д. Психологічна супервізія: навч. посіб. Київ : Кондор, 2020.

7. Мушкевич М. І., Чагарна С. Є. Основи психотерапії : навч. посіб. / за ред. М. І. Мушкевич. Вид. 3-тє. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с.

8. Ставкова С. До питання вивчення та використання супервізії як соціальної технології. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2016. № 3. С. 178–190.

9. Хараджи, М. В., & Іващенко, А. І. (2022). Супервізія як метод професійного зростання психолога. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Психологія. 2022. №1. С. 23-26. DOI: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.1>

10. Cleveland, M., Warhurst, A., & Legood, A. (2019). Experiencing resilience through the eyes of early career social workers. British Journal of Social Work, 49(6), 1434-1451. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcz064>

11. Scaife, J. (2019). Supervision in Clinical Practice. A Practitioner's Guide. . London: Routledge. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315544007>